



На данашњи дан, пре 20 година, одлукама словеначког и хрватског парламента о издвајању из тадашње СФРЈ, званично је започет распад бивше Југославије.

Словеначки парламент је 25. јуна 1991. усвојио акт "Темељна повеља о самосталности и независности Словеније", позивајући се на резултате плебисцита. Тог дана увече је на Тргу републике у Љубљани одржана свечаност проглашења самосталности.

Истог дана, пре две деценије, Хрватски сабор је, након уставне одлуке о суверености и самосталности, покренуо поступак за међународно признавање нове државе.

Према Брионској декларацији, која је потписана 7. јула, а коју су усвојили и представници Европске заједнице, у склопу разрешавања кризе и ратних сукоба у тадашњој СФРЈ, одлука о суверености и самосталности је одложена на три месеца.

И док је плебисцит о самосталности и независности Словеније одржан крајем 1990. године и на њему се 88,5 одсто грађана изјаснило за независност, референдум у Хрватској одржан је 19. маја 1991. године и на њему је 94,17 одсто било за одлазак из заједничке државе.

У ноћи после усвајања одлуке о државној самосталности и суверености Словеније, јединице ЈНА кренуле су ка граничним прелазима СФРЈ у Словенији, а Словенци су их дочекали барикадама.

Борбе су трајале десет дана, а завршене су уз асистенцију Европске заједнице (ЕЗ), на Брионима, где је донета Заједничка декларација о мирном решавању југословенске кризе, познатије као Брионска декларација.

Њоме су договорени прекид ватре у Словенији, повлачење ЈНА из те републике и наставак преговора о будућности СФРЈ. Председништво СФРЈ гласовима представника Београда и Љубљане одлучило је да се ЈНА повуче из Словеније, што је и учињено почетком јула.

Прва земља која је признала Словенију била је Немачка, 23. децембра 1991. а ускоро су то учиниле и остале чланице тадашње ЕЗ (данашња ЕУ). Словенија је у Уједињене нације примљена 22. маја 1992. године.

Хрвати су, након истека Брионског мораторијума 8. октобра 1991. донели Одлуку о раскиду државно-правних веза са Југославијом. Издвајање Хрватске изазвало је крвави рат који се касније проширио и на Босну и Херцеговину, а погинули, расељени и унесрећени бројали су се на свим странама у том сукобу.

Истовремено одвијало се међународно признавање Хрватске, тако да су је 15. јануара 1992. године признале све тадашње чланице ЕЗ, њих 12.

Две деценије после почетка распада Југославије бившим чланицама некадашње државе слабе су шансе за бољи живот, слажу се економисти.

Изузетак је донекле Словенија, мада чак и тамо, како тврди економиста Радо Пездир "иако смо у ЕУ, имамо тајкуне, неефикасно судство, а здравствени и пензиони фонд се распадају".

Хрватска данас има бруто домаћи производ око 46 милијарди евра или око 10.000 евра по становнику, али и спољни дуг од око 45 милијарди евра.

Словенија је 2008. године по глави становника остваривала око 28.000 долара, односно 93 одсто просека ЕУ. Словенија је прва нова чланица ЕУ која је прихватила европску валуту евро, 2007. године.

Кад је реч о Србији, економиста Мирослав Здравковић каже за Танјуг да су све земље источне Европе, изузев БиХ и Србије, надмашиле вредност бруто домаћег производа из 1989. године.

И док је Словенија повећала БДП за око 60 одсто од 1990. године, Хрватска је повећала за 13 до 14 одсто, Македонија око 20, Србија и БиХ имају за око 25 одсто мањи БДП него 1990. године, а преко 30 одсто мањи у односу на 1989. годину.

Кад је реч о просечној плати у Србији, она је достигла номиналну вредност у еврима из 1990. године, али је реална вредност битно нижа. У односу на 1989. годину смањен је и број запослених.

"У 1989. години у фирмама је радило 2.246.131 лица, а у 2010. години 1.347.680 лица, тачно за 40 одсто мање. У индустрији је тада радило 920.710 лица, а у 2010. години 374.683, мање за 60 одсто", напомиње Здравковић.

Најдрастичнији је раст броја пензионера, од 904.579 у 1990. години до 1.629.973 лица у априлу ове године, и то без војних пензионера.

(РТС)